

LA TOMAZA

SETMANARI CATALÀ

10 cèntims lo número

—Lectors meus: ; Han passat bé
 la festassa de Nadal?...
 ; Diuhen que 'ls ha anat com cal ?
 ; M' en alegro! A mi també,
 per lo qu' ara explicaré:
 Com que á mi no més m' alenta
 sa alegria, y l' or no 'm tenta,
 los bons ratos dels lectors
 on los meus ratos millors.
 Calculin si estich contenta !

DE DIJOURS A DIJOURS

PER més que cad' any quedém ben conventsuts de lo tonta y cara que resulta la fenomenal il·lusió de «la grossa de Nadal», las administracions de loterías d' aquest any tampoch han tingut décims per tothom que n' ha volgut; y desde 'l que no necessita treure cap rifa per passársela ben desahogadament, fins al més petit empleat ó infelís obrer, to's han pagat tribut á eixa sort somiada, que, per lo mateix que se somia 's desvaneix com fum quan lo qui juga un décim ó té una apuntació més ó menos legalisada ab una firma, 's desperta al veure la llista dels números premiats que... ¡ni 'ls míls! Allavoras vé la reacció del bon sentit, allavoras torna á la rahó 'l mortal que ja tenia una fortuneta *calculada*; y las *torres* trassadas ja en lo *plano* de la imaginació; 'ls viatjes de recreo projectats, rodant lo mon; 'ls palcos al Liceo y 'ls cotxes y criats tornan á convertirse en llunetas de galería, en tranvías de deu cén-tims y en mossos de café ab propina respectivament. Passa la tungada aquesta y torném á malehir la grossa y la petita de Nadal, reneguém del Govern que 'ns explota, pero al any següent 'ns torném á enjuncar y cad' any, com més desenganyats, mes ns' hi engresquém, més apuntacions preném y menos treyém. Si un se fixa, quan están exposadas las llistas oficials, en aquella sembradissa de trossos de bitllets al bell dessóta d' aquellas rengleras de números, no pot menos que compadirse d' aquells pilots de gent buscant 'l seu número en aquell bosch de sorts impresas, com si en aquellas llistas hi estés enmotllat lo destí de la societat, com si d' aquellas cantitats dependís la suma ó la resta de nostras esperansas. Mentres hi hagi loterías, la sort dels espanyols no passará de ser sempre una contínua *rifada*; y mentres hi hagi homes de talent que prenguin bitllet, sostinch y sostindré que encare eatém molt atrassats. ¡No son *bolas*, no! Estich tan escarmentet ab aixó de las rifas, que may, en ma vida, he tingut *cor* de treure cap sort. La vritat es, per xó, que may hi poso...

* *

Mirin: que un aygat ó una pedregada m' espatlli la cullita; que la filoxera 'm fassi malbé tots 'ls ceps; que las contribucions del Govern 'm deixin plomat; que un feix de *lletras* protestadas enjogui á rodar tots 'ls meus negocis, no 'm fa tant cop com l' arribada de la vigilia de Nadal ab son corteig de *felicitationayres* que á *boca de jarro* 'ls hi disparan cada *cromo* literari qu' espanya, tant per l' atreviment del *pueta* que ompla 'ls darreras de la cartulina, com per la *barra* del que gosa á repartirne, per escombriayre que siga ó per carboner que resulti. En aquestas diadas es quan se cometen mes *crims de lesa literatura*, mes *assassinats poétichs* que quedan impunes vergonyosament; quan lo cert es que per molt menos (literariament jutjats molts delictes d' aquesta naturalesa) s' haurian d' enviar certs *rimayres de Nadal* á presiri y alguns al pal, máxime perque mols d' ells sentan plassa de *trovadors* aquestos días, no més que per trovar algún forner ó carboner, ó escombriayre incaut que s' empassi com píldoras aquellas estrofas escritas ab 'ls peus, explotant

la seva candidés per mediació d' algún fabricant de cromos llampants que fan mal als ulls y que, examinats, están en relació per son valer ab 'ls travalls criminals que contenen. 'Ls que 'ns dediquém á colleccionar cromos d' aqueixos, cad' any estém mes persuadits de que per felicitacions que honrin al art y á la literatura—lo mateix las de Nadal y cap d' any que las de las altrás Pasquas y Sants Patrons—s' ha de anar á la LITOGRAFIA DE RAMON ESTANY, SANT RAMON, 5; y deixarse de tonterías: es l' únich puesto ahont se venen bonas, bonicas y baratas las FELICITACIONES. (Lo procurar per casa es molt just, natural, lògich y tant com regular).

* *

Aquest any Sant Tomás (qu' es lo Sant firatayre per excel·lencia) ha vingut extraordinariament provehit de viram, com si aquí estéssim per comprar galls, ara que aviat no podrém alzar 'l *gallo* enloch. malvinatje 'n Maceo y l' ánima que l' aguanta. Qui hagi donat una volta aquestos días per la Rambla de Catalunya, entremitj d' aquells dos rengles de tantas centas víctimas esperant l' hora del sacrifici, y hagi filosofat una mica contemplant aquell quadro, no haurá pogut menos de sospitar si Sant Tomás aquest any s' havia fet cárrech dels mals-de-cap que passém, y, coneixentnos 'l genit, 'ns ha dut més gent de pluma que l' any passat, á fi de reformar aquell refrá que diu: «*A las penas butifarras*», en aquet sentit: «*A las penas cuixas de pollastres*». Si ho ha fet per 'xó, d' enviarnos tan recapte de galliner, no l' haurán fet quedar malament á Sant Tomás la major part dels barcelonins, á pesar dels temps crítichs qu' estém atravessant, perque aquí com á fervents devots del Sant de la fira, son molt amants de las bonas festas... y dels bons talls.

* *

Diálechs de la setmana:

- ¿Que 't deixas la barba, Miquel?
 —¡Y ara, Paul 'L ral m' deixo; més ben dit, la mitja *pela*.
 —¿Y aixó?
 —Cad' any en entrant á la vuytada de Nadal no hi entro á ca 'l barber.
 —¿Pro, per qué?
 —Per que aqueixos días, ab l' excusa de felicitarte, 'ls dependents de las barberías 't repelan massa y 't deixan fet un *cromo*.

* *

- Bon dia tingui, senyor Mariano. Que las passi fel·li...
 —¿Com diheu?
 —¡Aturis!... ¿Qué vol fer ab l' escopeta?
 —Estava esperant al primer que 'm portés una felicitació per clavarli un tiro. Veyám si aixís s' acabarà d' una vegada aquesta moda de las felicitacions.
 —¡Recristo! Passiho bé que vaig depressa, senyor Mariano. Dispensi.
 —¡Arri allá, atracadors!

PEPET DEL CARRIL.

Lo Nadal del soldat

CARTA D' UN RESERVISTA

MULLER meva del meu cor;
May m' ha espantat lo perill,
mes, quan penso ab tú y mon fill,
¡no puch menys d' esclatá en plor!
M' ha dut la contraria sort,
fins á la terra cubana,
y aqui la ordenansa 'm mana
que 'm jugui al etzar la vida,
¡lluny d' aquell fillet, que 'm crida
desde terra catalana!...

Quan lo servey vaig deixar,
y ab tu vaig emparaularme,
¡poch podia ¡oh Deu! pensarme
las penas qu' hem de passar!

Jo, amor meu, vaig enllassar
lo meu destí ab ton destí,
perque may crèurem puguí
que una lley pogués haver...
¡ab mes forsa y mes poder
que la passió que 'ns uní!
mes... va serhi, y arrancat
dels teus brassos, per tal lley,
vaig tornar cap al servey
deixant ma felicitat!

De l' idili, així estroncat,
fruyt ne fou nostre fillet,
que vegé la llum ¡pobret!
mentre 'l seu pare solcava
del mar, la planura blava,
vuyt lo cap y 'l cor desfet!...

¡Quants de desdixats companys
com jo, pares infelissos,
ferits pel plom dels mambissos
han donat fi als seus afanys!

¡Quantas voltas amarchs planys
llensats en febrós deliri,
m' han commós! Quant de martiri
anónim, no he presenciat
dins d' aquest país daurat,
qu' es d' Espanya, 'l cementiri!..

Mes ¡gracia á Deu! fins aquí...
¡muller meva del meu cor!
no ha fet presa en mi la mort
y aguanto ferm com un pí.

¡No es per falta de patí!
puig no menjo quan me plau,
no dormo una nit en pau
sempre ab la mort que 'm vigila
ni tinch un' hora tranquila
¡sempre del fusell, esclau!

Y 'ns fan corre, en seguiment
d' un enemich impalpable,
que sembla per lo incansable
que dú las alas del vent.

Y corrém eternament
darrera d' ell, defallint...
de cansanci sucumbint...
y ab tanta temeritat
que crech á fé de vritat...
¡qu' ell 'ns derrota, fugint!

En fi... siga, lo que siga,

com qu' al ball soch... ¡ballaré!
y ab constancia esperaré
aquell jorn, que tant ja 'm triga...
ara, lo destí 'ns obliga
á viure desconsolats...

Mes, si com tants desdixats
no deixo 'ls ossos aquí...
¡potsé 'l sol torni a lluhí
després de las tempestats!

Y tú, pobre muller meva
¿com t' ho arreglas?... ¿Com pots
La carta que 'm vas escriure (viure?)
no m' ho diu y aixó 'm subleva...
¿Com menjas?... ¿Com posas treva
á la miseria, si estás
sense 'l concurs del meu brás?...

Adjunts trobarás dinés
en sellos... No 'n tinch cap més
¡perque 'ns pagan ab retrás!
¡Prénlos! y 'l jorn de Nadal,
que rebrás la carta aquesta...
¡celebra un xiquet la festa
y oblida un instant ton mall!

Lo poch que 'l meu present val,
supleixio ab un bés d' amor
per tú y 'l fill del meu cor...
Recordeuvos molt de mi
y Deu fassi... que 'l d' aquí...
¡no sigui un Nadal d' horror!

Per la còpia

M. RIUSEC.

A LA MEVA XICOTA

LOITA no 't desesperis
per Deu no perdis la calma
que si aquest any no 'ns podém
casar, ho farém un altre.

Considera, nena, que
no 's pert per la meva banda;
sense dirte cap mentida
aquest any interessava...
trenta ralets á la Rifa,
y 'm deya: ¡Si treus! ¡carambal
procurarás lo primer
entrevistarte ab lo sastre
y pagá á la dispesera;
llogarás una gran casa,
la farás omplir de mobles
y quan ya estigui amoblada,
llavors omplirás lo cap
de la sogra respectable
fentli veure fantasías

y plahers á carretadas,
y consentirá així á la boda
que fins avuy s' hi oposava
perque deya que jo era
un perdis, un poca latxa;
anirás dret á la Curia
ab dugas... ó tres gambadas,
t' arreglarán los papers
al cap de... quatre setmanas,
y quan estigui tot llest
pagas lo que deus... y 't casas.

Tot aixó, videta meva,
tot aixó y molt més pensava,
y ¡oh decepció! ja pots veureho
s' han frustrat mas esperansas
y tots aquells pensaments
resultan castells al ayre.

Hi tret no mes tres durets
de ma mísera butxaca

que 'm farán anar de cara
al vent, cinch ó sis setmanas.

Mes per aixó ¡abnegació!
no perdis las confianças;
revesteixte de valor
y espera ben resignada
que si 'l present any la sort
se t' ha mostrat molt ingrata,
potsé l' any que ve serás
un xich mes afortunada
y treuré un grapat de pelas
que no 'm cabrán dins de casa.

Si logro aixó, Do'oretas,
á la próxima setmana
d' haver cobrat los diners
y fet arreglá la casa,
ho fem saber als parents
'ns casan y. . santas Pasquas.

FILAFMÓNICH.

UN REGATÓ

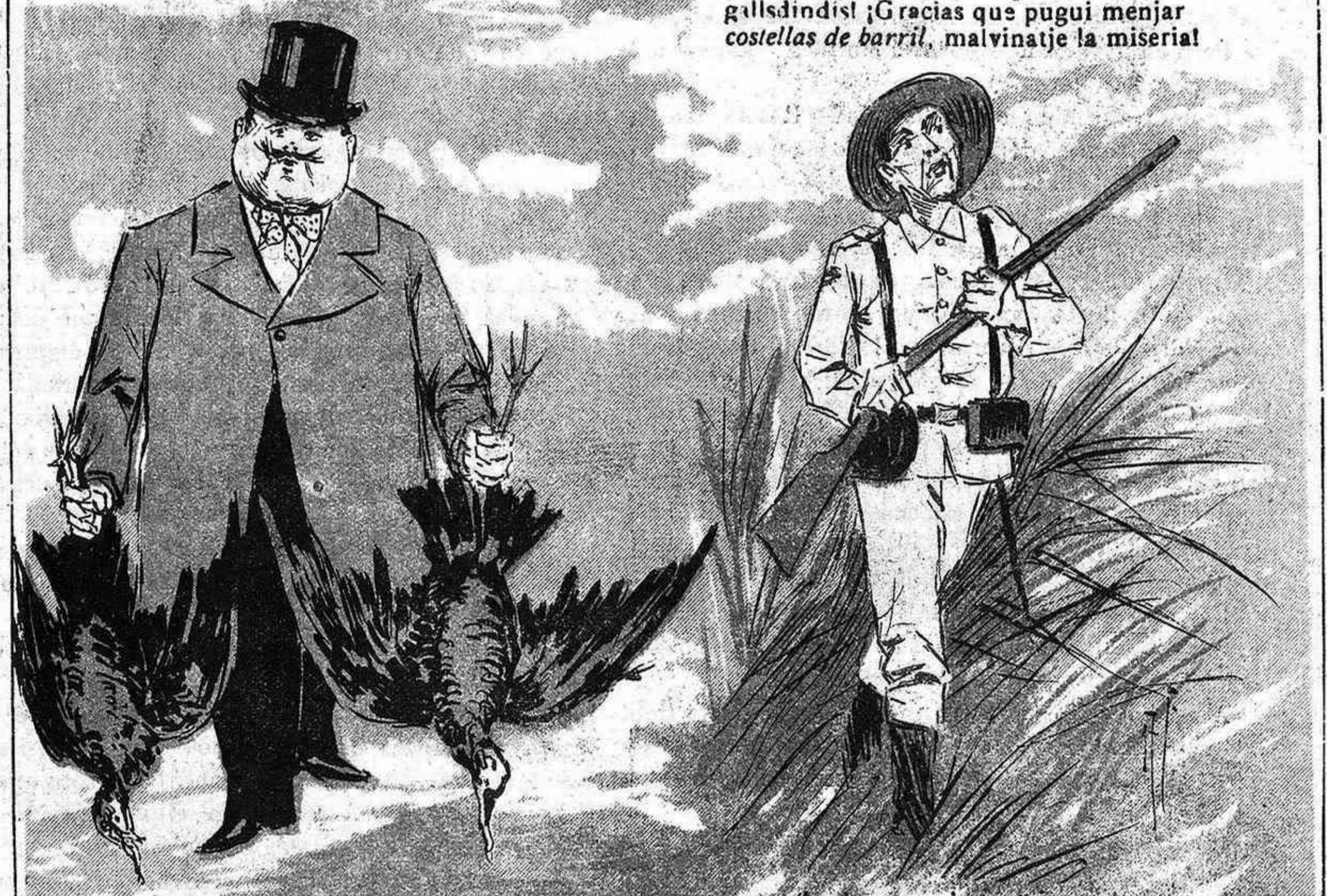
—¿Quant aquesta polla, noya?
—Sis pessetas, l' últim.
—Tres, n' hi dono.
—¡Vagi en nom de Deu! ¿No veu que s' en donaria vergonya de morir per tants pochos quartos?

GALLS

«Yo que siempre de los hombres me rei,
yo que siempre de los hombres me burlé,
ja hi sentit com un verdugo de cuyné
deya, alegre, que m' havia de rostí.
¡Ay de mí!

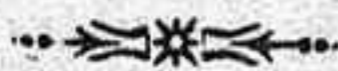
¡Com hi ha Déu, que no sé quin gust
tenen aquets animalots que 'n diuen
gallsdindis! ¡Gracias que pugui menjar
costellas de barril, malvinatje la miseria!

Los uns, defensant la patria,
se merjan los galls mes grossos

y 'ls altres per lo mateix
rosegan no més los ossos.

I M O N J A

Qu' una noya lletja, á la que ningú li diu: "Bestia ¿qué fas aquí?" prefereixi á quedarse per tia, ferse esposa de Deu, se comprén, pero qu' una hermosa, que compta apenas disset abrils y es solicitada per una colla de rendits adoradors, pensí en ferse monja, ee una cosa que no cab á la barretina.

¡Es clar que nó!...

¡Vaja, que ningú hauria dit may, que á la Roseta li pogués passar pe 'l magí ficarse en un convent, pera no sortirne mes!

¡Y qué havia de dir?...

Tot Cambrils sabia de sobras, que la hermosura de la Roseta tenia perduts d' amor als mes guapos minyons de la vila, y no s' esplicava, per lo tant, la resolució de la tendra coloma.

Perque eucare que la Roseta fos neboda del rector, y ella y la seva mare estiguessin al servey del reverent, tothom coneixia á Mossen Anastasi, y 'l considerava prou bondados pera no torsar la inclinació de la seva neboda, si un' altra hagués sigut la resolució d' aquesta.

La Roseta havia dit terminantment: "Vull ser monja" y 'l senyor rector havia contestat: "M' en alegro".

Pero no havia influít poch ni molt en l' ánimo de la seva neboda.

L' única causa de la resolució de la Roseta, era una rovela ab cromos. Havia llegit "La monja esclavizada ó el triunfo de la verdad" y havia determinat ingressar en un convent, com lo noy que llegeix un fet extraordinari d' armas decideix. . ser general.

Quan en Josepet, l' escolá, va enterarse de la resolució de la Roseta, va tenir un gran sentiment y fins va perdre la gana. ¡Pobre xicot! ¡Fora la Roseta de la rectoria ¿qui li cusiria la roba y qui 'l disculparia de las malifetas propias de la seva edat?

¡Era tan bona la Roseta per ell! Lo cuydava com á un germanet y sempre sortia á la seva defensa quan lo rector tractava de posar esmena á alguna de las sevas travessuras de xicot.

¡Qué n' hi havia estalviat d' estiradas d' orelles!

Per xò en Josepet li estava agrahit, y ja que no li era possible ficarse al convent ab ella, volia demostrarli la seva gratitut, fentli un regalo.

A n' aquet fi, los deu céntims que cada festa li donava 'l rector, se 'ls guardava, no sent prou á temptarlo ni las baldufas y balas que compravan 'ls seus amichs.

Va arribar á reunir una pesseta, cantitat que á n' ell li semblava tota una fortuna. ¡Oh, quin regalo mes bonich li faris!..

Quan en Josepet va saber qu' aniria á Girona ab la Roseta y la seva mare, d' alegria va fer dos do:zenas

de tamborellas, pensant que potser allí trobaria un regalo digne de la seva mestressa.

L' objecte d' anar la Roseta á la invicta ciutat, no era altre que 'l de despedirse d' una germana del seu pare qu' hi vivia, avants de entrar en lo convent.

¡Qui havia de dirli al pobre escolá, que, de resultas d' aquesta anada á Girona, potser no hauria de viure apartat may més de la seva hermosa protectora!

Perque va passar la cosa mes natural del mon. La tia de Girona tenia un fill, y aquet fill era guapo y ben plantat, y va enamorar-se de la Roseta, y li va dir que l' estimava, y ella que no havia trobat encare qui li pintès tan al viu las delicias del amor, va quedar embabiecada escoltantlo, y desseguida va sentir-se una escalforeta al pit, y al cap d' un' hora s' hi va sentir nna brasa, y al cap de dos un forn, y al día següent un espantós volcá.

¡Fièusen de la noya que 's vol fer monja quan compta apenas disset abrils!

L' escolá estava boig d' alegría. ¡Y de quin modo encenia 'l foch, detallant á n' al cusí las bonas qualitats de la Roseta; y fent notar á n' aquesta la guapesa y bon cor del seu galantejador!

La cosa va anar en augment, y al cap de vuyt dias se creyan ja 'ls dos cusinets dignes èmuls de Romeo y Julieta.

En Josepet, que per fi havia trobat un regalo del seu gust, va ficarlo dins d' un sobre, y va entregarlo á la seva mestressa, dihentli: Tant si s casa ab Deu com ab l' Arturo, aquí dintre trobará 'l meu regalo. Prometim que no obrirá 'l sobre per enterarse del seu contingut, sense obtindre avants lo meu consentiment. ¿M' ho promet?

—T' ho prometo . va contestarli la noya, rihent de la ocurrencia de l' escolá.

La mare de la Roseta, quan tinguè coneixement del amor que 's portavan sa filla y l' Arturo, va escandalitzar-se, no perque no cregués á son nebot, un jove de prendas, sinó perque coneixia 'l caràcter del rector que si bé era un tros de pá, un cop compromés en qualsevol assumpto no trencava may la paraula.

No era possible, donchs, que ell que havia fet tots los passos á fi de que la seva neboda pogués entrar en lo convent, volgués arrostrar las conseqüencias de la informalitat de la seva parenta.

Lo probable era que si la Roseta no 's feya monja, retiraria á n' ella y á la seva mare la seva protecció.

¡Y ves com se las arreglarían!

L' Arturo era un bon xicot; pero no tenia ofici ni benefici...

Prou la mare de la Roseta va fer presents á n' aquesta las dificultats qu' oferian los seus propósits; pero com la noya l' amanassés ab menjarse tota una capsa de mistos de l' Arrendataria si contrariava 'l seu amor, y la mare compregués qu' encare que n' hi hagi poch, hi ha 'ls suficientes pera matar á una criatura de disset anys, no va insistir, pensant que d' un modo ó altre se las compondrían si 'l reverent los negava 'l seu amparo.

Lo demati del día de Nadal arrivavan á la rectoria la Roseta, la seva mare, l' Arturo y en Josepet.

Tots quatre al entrarhi, preveyan que no trigarian gayre á sortirne.

No obstant, acordaren que al acabarse lo dinar, quan lo rector hagués apurat tres ó quatre copas del ranci, un ranci que acostumava posarlo alegroy, s' encarregaria l' Arturo d' anunciarli lo projectat casament.

¡Oh, y que de gust va menjar lo senyor rector aquell di! ¡Quin modo de buydar copas! ¡Quin tip de riure! ¡La ocasió era propicia!

Creyentho així l' Arturo, va fer saber á Mossén Anastasi la nova resolució de la seva neboda.

Lo senyor rector va estar á punt de ferirse.

Un home serio com ell ¿fer un paper tan ridícul? ¡May! "¡O monja ó á campársela", ben clar va dirho.

No van valerhi prechs, ni plors, ni res absoluta-ment.

"¡O monja ó al carrer!" no admetia rèplica.

La nova entrada d' en Josepet que havia sortit feya poch, va cambiar completament aquell quadro.

—Roseta—va dir l' esco'á—ja pot obrir lo sobre que vaig donarli.

Obert lo sobre, va veure la Roseta que contenía una apuntació de pesseta de la rifa de Nadal.

—Ara—va afegir en Josepet entregantli una llista—miri si ha tret res aquet número.

—¡Es posible?—va exclamar la Roseta.—¡La grossa!

—¡Donchs, es ben seva!—digué l' escolanet, saltant d' alegría.

—¡Ab! no, de cap modo, Josepet. Aixó 't pot servir per cursar una carrera; per ferte home de profit...

—Pero ¿ahont la vas adquirir aquesta apuntació—va preguntar l' Arturo á l' escolanet.

—¡Ahont? A Girona, á la cansaladería del carrer de vostés...

—¡A la cansa!!... ¡Ay, aguanteume! D' aquet matix número en tinch una apuntació de dos duros. ¡Ja podém casarnos!

La Roseta y l' Arturo 's casarán tan prompte tingan despatxats los papers, benehint la seva unió 'l tío de la noya, que per primera vegada deixarà de recó á la formalitat, sense cap classe d' escrúpol.

Es lo que diu ell: "Si m' oposava á n' aquet casament, fora massa rapatani, porque es ben notori que 'l cel us havia criat l' un per l' altre. ¡Caseuvos y sigueu felissos!"

A. GUASCH TOMBAS.

Singlots agre - dolços

De que jo t' estimo, nena,
sabs t' hi fet mil juraments;
pero ¡ay! molts mes te 'n faria
si 'ls paguessis á ralet!

Quan al dematí á trench d' auba
me despertan tas cantadas,
mes que 'l cant del rossinyol
me sembla que un ase brama.

G. VALLSMADELLA.

UNA CASSERA

en obsequi als pelotaris MUCHACHO y PASIEGUITO

Amich Director:

BE n' hi fetas de revistas
parlant de techs y casseras;
pero aquesta, ho dich de veras,
ha sigut de las mes tristas.

S' entén, jo parlo per mí,
perque ab l' edat que jo conto,
sempre un home 's troba tonto
si á la nit no pot dormi.

Com un pobre sens' cap malla,
que no sab 'hont 'ná á fer nit
me tocá jeure vestit
á terra en un jás de palla.

Lo demés, tot de primera,
alló que 's diu á vessá;
de cassa, ni 'n cal parlá...
puig ni hi vam aná al darrera.

Discussió sempre animada
parlant de *dreta y bolea*,
ni aquella acció de Alcolea
sigué mes ben disputada.

Per brindar, lo Xicarró...
¡puig nos feu trencá de riure!
Es un xicot que sab viure,
no hi ha en ell cap pretensió.

Tocant á los pelotaris
crech qu' han quedat agrahits,
han estat molt ben servits
y tractats com millonaris.

Y en proba d' agrahiment
s' han ofert á dá un partit,
alló que 's diu escullit,
travallant gratuítament.

En véurel prompte confía
qui molt afecte li dú.
Adjunt li envió 'l menú
com qui diu, lo plat del día.

NOY DE LA PEGA.

Menú

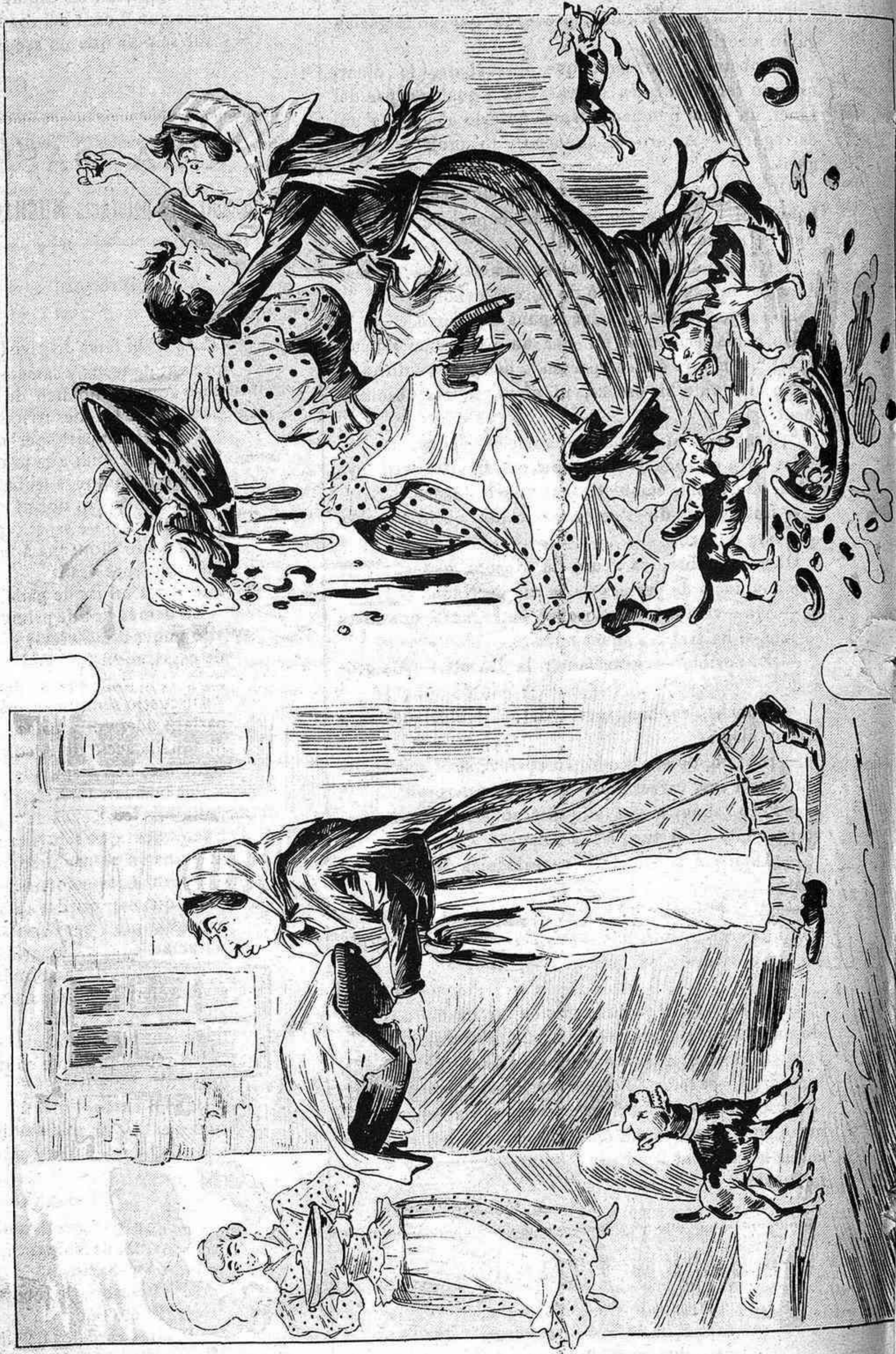
Entremeses de aire
Arróz, de bote pronto
Jamón y Galantina, de revés
Pescado, de rebote
Filete buey, de rasa
Postres variados de, dejada,
dos paredes, al palco, y derechas
Café, Licores y Cigarros.

Tarrassa, Masia del Ubach á 27 Nbre. 1895.

LA TOMAÇA

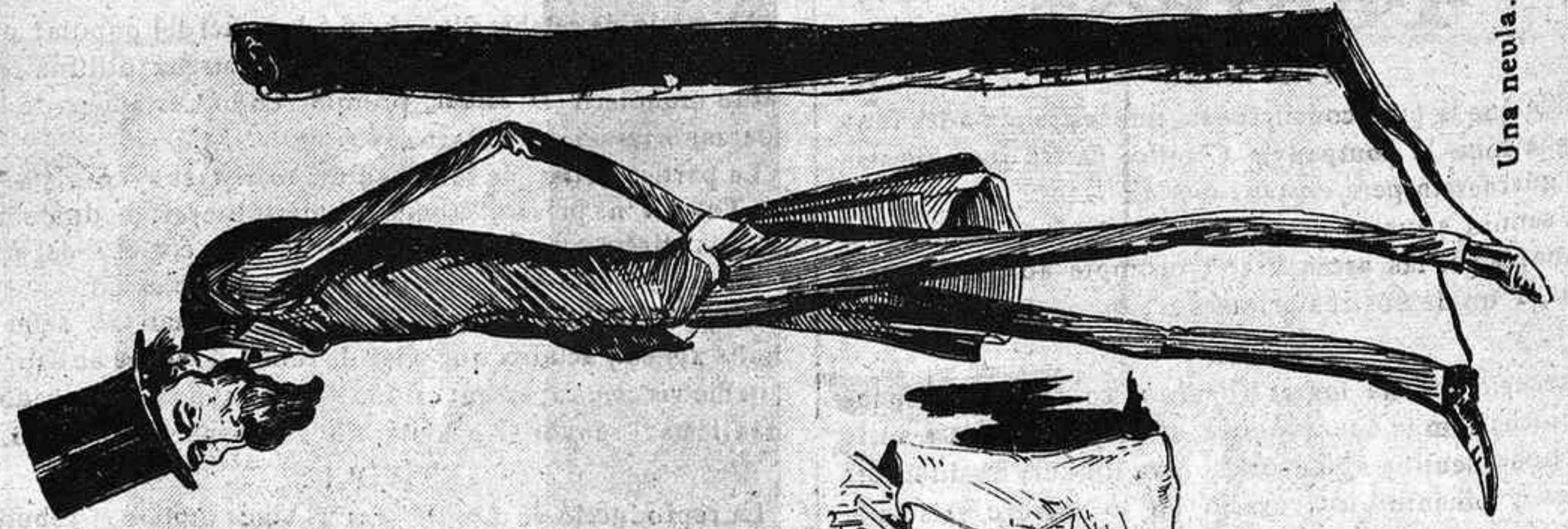
Per J. Llopart

RECORTS DE NADAL

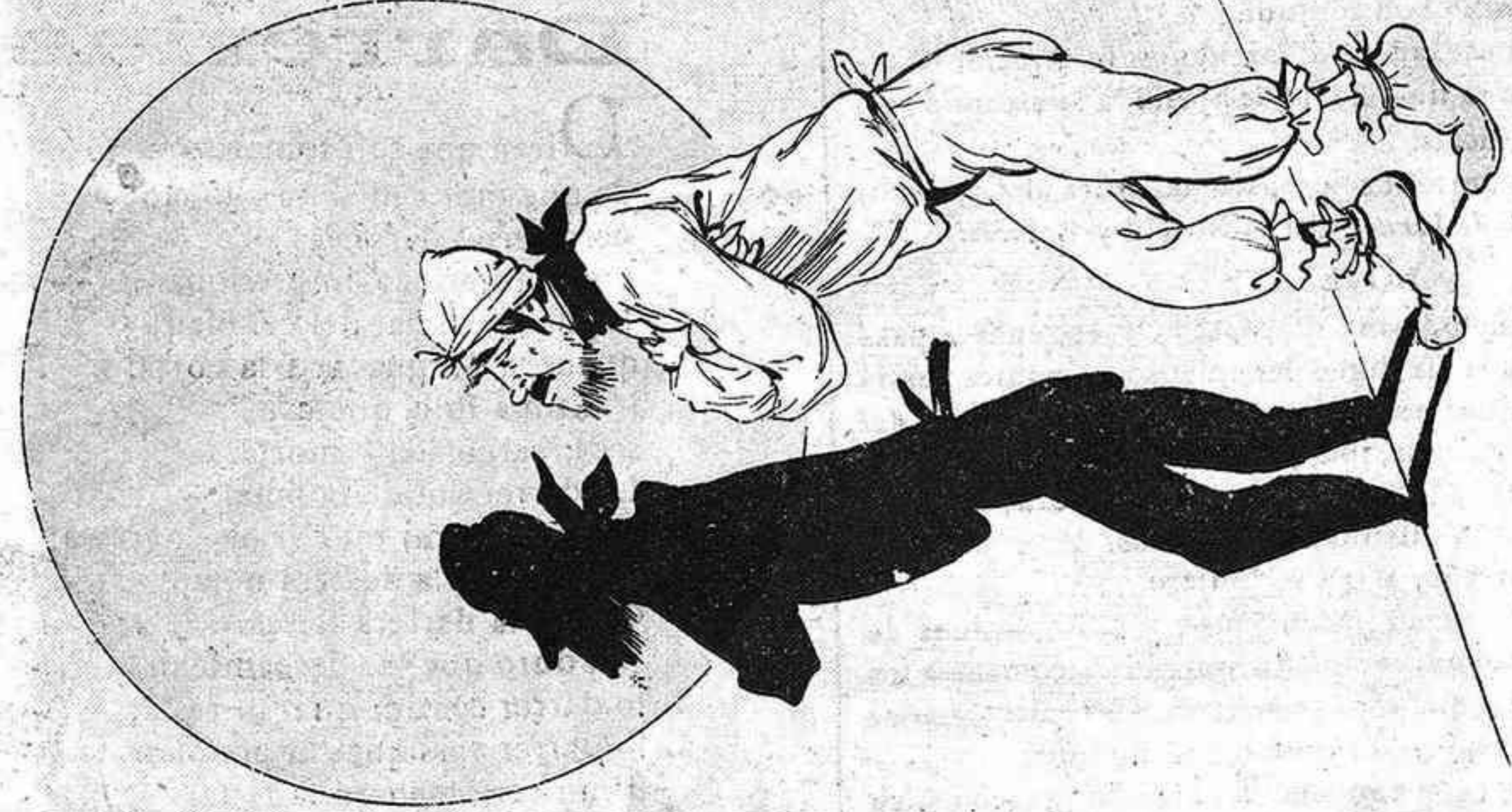

Del forn a casa.

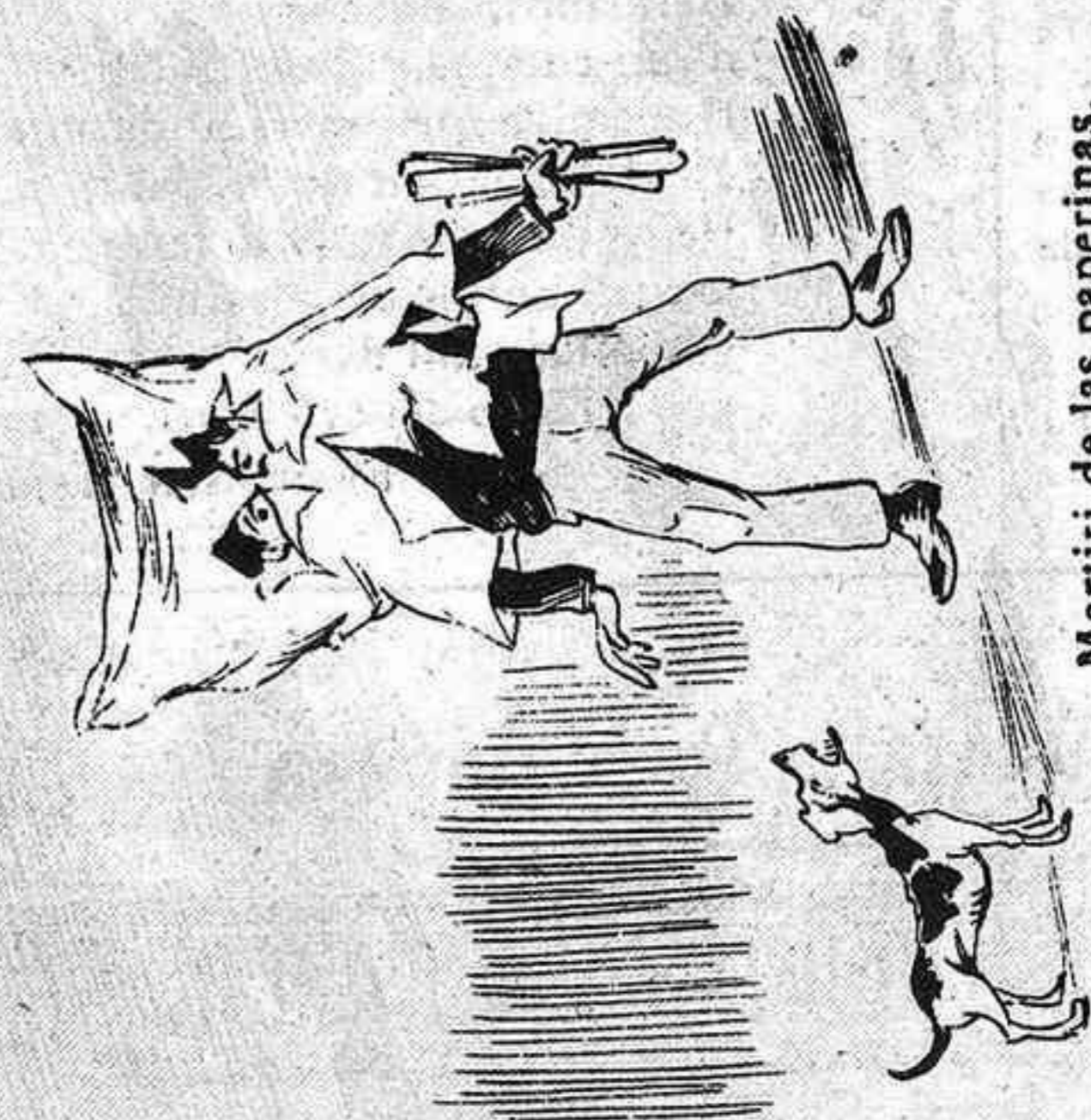
!!Eclipse total!!

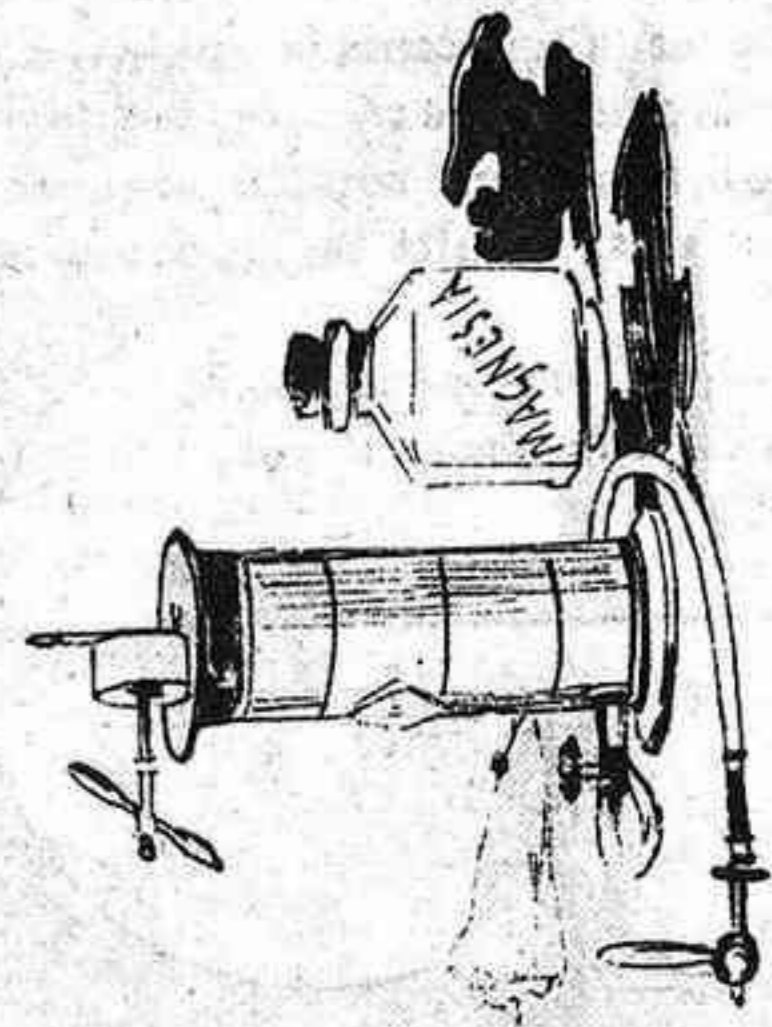
Una neuula.

¡Pobre Geroni! ¡Fá vuit dias que no 's pot moure de casa per falta de pantalóns! Vá posarlos a la Rifa de Nadal y ara ni pot sortir per veure las llistas!

Martiri de las paperinas.

Apotheosis digestiu.

Teatros

PRINCIPAL

Sembla que la poca concurrència que asissteix á las funcions que dona la companyia Cepillo, ha fet que aquestes sols se guardessin pera *sábados domingos*.

Molt sentim aquesta *necessitat*, ja que fa preveure lo fi poch honrós per las arcas y son prompte abandono de la localitat, d' un de nostros primers actors.

LICEO

La execució que ha lograt *Dinorah*, considerada per los fiarmónichs com la ópera mestre de Meyerbeer, va resultá molt rodona, sentint aplausos la diva Pinkert en diferents passatjes, y obtenint una ovació en lo célebre vals de la sombra, logrant lo *bis* lo *allegro* del mateix.

Molt bé l'acompanyá lo Sr. Gennari, qui del tonto *Co-rentino* ne fa una verdadera creació. Duptem que de son repertori posseheixi altre *rôle* que desempenyi ab tan acert.

Lo Sr. Laban en sa part de Hoel molt discret y aplaudidíssim en la famosa *romanza* del tercer acte, y los demás artistas acompanyant lo bon conjunt.

Qui mereix una estiradeta d' orelles es lo director d' escena que presenta lo final de la *tempesta* á la altura de un *Retiro*, y encare gracias.

Pera la setmana entrant se prepara la ópera del eminent Breton *Gli Amanti di Teruel*, per la Borelli y Bertrán.

NOVETATS

En *La Pilarica* melodrama d' espectacle estrenat la pasada setmana, sols se fá digne del aplauso, la bonica versificació que en conjunt posseheix y la bona presentació del pas-calle, desfile militar, jota y desbordament del torrent qu' entusiasman al públich. (Un *succés*, pera cada acte).

En la execució se hi distingiren las Sras. Mena y Sala y los Srs. Tutau, Parreño, Martí y Montero.

Sembla que ja 's donan las últimas representacions de l' espectacle *La redoma encantada* puig han comensat los ensajos de *Urganda* que será presentada ab 19 decoracions novas y ab mes de 500 trajos completament nous.

Pera demá dissapte, s' anuncia la funció d' ignocents, en la que hi figura l' apropósit titulat *¿...?* que si no 'ns es infiel la memoria, es la ignocentada original del apreciable actor cómich Sr. Montero que s' estrená l' any passat en lo teatro Gran-vía y que per son cómich argument y escenas altament humorísticas, resultá la ignocentada mestre de tots los teatros.

En la refundició del present any se hi ha intercalat entre altres novetats la *Capella nacional rusa* y lo célebre *Rhama S'ama*.

ROMEA

Ab motiu de celebrar la funció á benefici del popular primer actor cómich senyor Capdevila, s' estrená dilluns passat lo monólech *D' estudi*, premiat en lo Certámen de Figueras, original de 'n Barbany (*Pepet del Carril*).

La particularitat de ser l' autor lo redactor-cronista de LA TOMASA 'ns priva d' elogiar lo mérit literari de dita obra; sols dirém que 'l beneficiat va fer una creació del personatge qu' es un viu exemplar del mestre d' estudi.

Lo públich no 's cansá de riure y aplaudí de debó 'ls molts xistes y acudits que posá de relleu 'l *mestre* ab sa inagotable *vis cómica*; essent cridat l' autor al final, qui, segons manifestá 'l senyor Capdevila, no 's trobava en lo teatro.

TÍVOLI

La reproducció de *La Dolores* ha sigut molt ben rebuda, ja que en las passadas festas hi hagueren verdaders plens.

Han comensat los ensajos de una ópera del mestre Espí, titulada *Aurora* que per impresions rebudas de qui ha sentit *algo* s' espera un nou triunfo al autor de *El recluta*.

UN CÓMICH RETIRAT

Darrerías

Dirán que son tonterías
de que molts ni se 'n adonan;
pero certas darrerías
á mi sempre m' impresionan.
Lo darré' esclat del cel blau,
quant la nit guayta á la porta;
l' última fulla que cau,
seca, cargolada y morta.
Lo darrer got de la bota,
que á comprar mes vi m' engresca;
d' un cant, la darrera nota;
del pa, la darrera llesca.
Del duro que 'm descambian,
lo darrer céntim que 'm resta;
lo darrer vers que 'm premian,
d' un certamen en la festa.
Del temps, la darrera-vera;
d' un compte, 'l valor total:
l' enemich que 'm va al darrera;
que 'l de devant no fa mal.
Del versos que intento fer,
lo final qu' he de posarhi,
y lo ditxós full darrer
que arrenco del calendari.

FRANCESCH MARULL.

Litografía Barcelonesa

DE

Ramon Estany

5. S^a Ramon. 5.

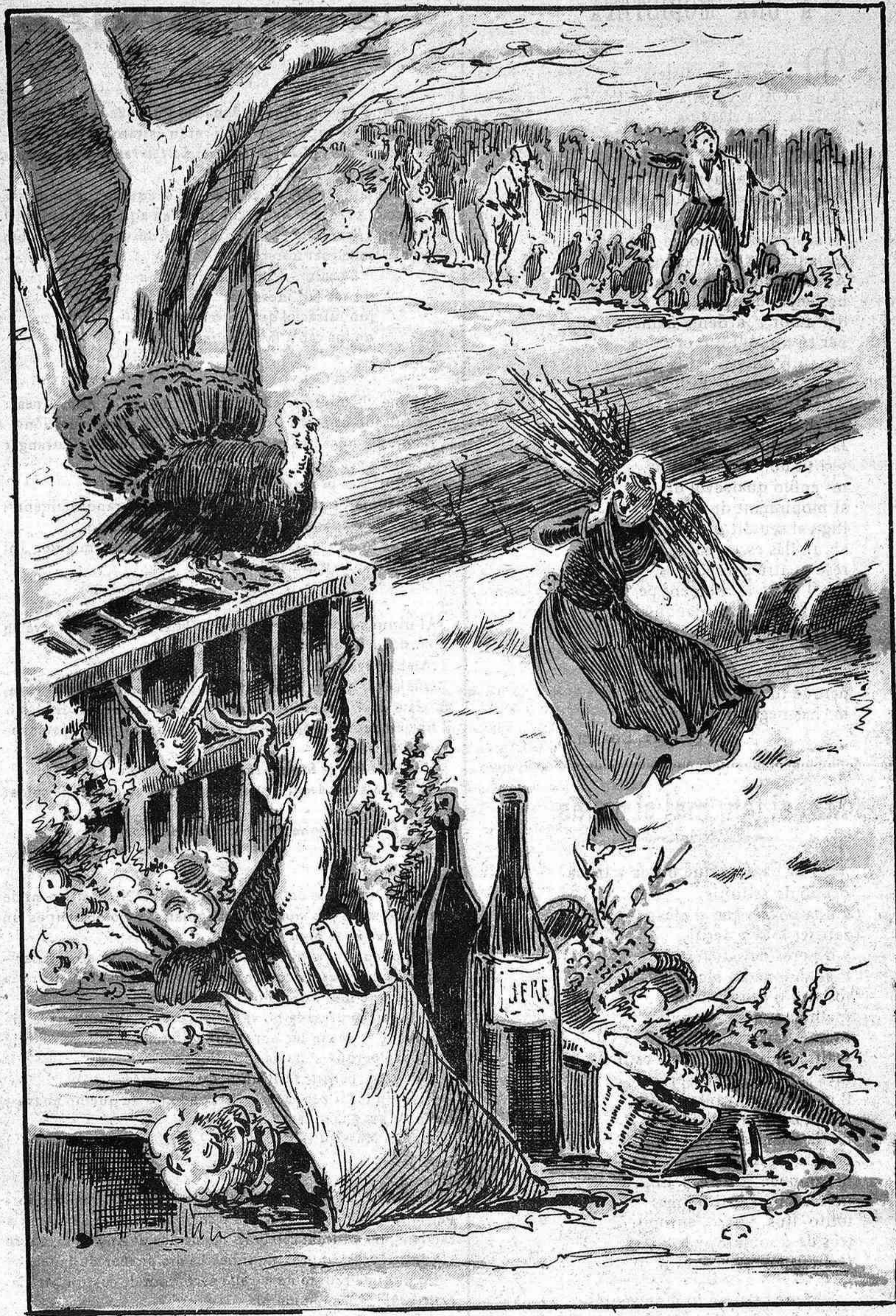
Barcelona

ESPECIALIDAD en CROMOS y RECORTES de todas clases para ANUNCIOS INDUSTRIALES.

PROGRAMAS. MENÚS. etc etc   PRECIOS SIN COMPETENCIA

NADAL

¡Adeu, galls d' indis gustosos!
¡Adeu, sabrosas perdius!
¡Adeu, neulas y turróns!
¡Fins l' any que vé si som vius!

A UNA MODISTETA

MODISTETA, modisteta,
 la dels rossos cabells d' or,
 la de la boca riatltera
 que sembla un niu de petóns,
 la dels ulls negres com moras,
 la del caminar ayrós,
 si aquet moment no tens feyna,
 escolta per compassió
 'ls sospirs d' un pobre Llatzer
 esclau de tas perfeccions.
 Ab tas ardents miradas,
 has encés dintre 'l meu cor
 del amor l' ardenta flama:
 per tú no sé 'l qu' es repòs,
 per tú n' he perdut la gana,
 per tú 'm torno flach y groch,
 y per tú, modista hermosa,
 crech qu' irè á pará á sant Boy.
 Ja sabs, donchs, que molt t' estimo,
 y si tú no 'm correspòns,
 m' enfilo qualsevol dia
 al monument de Colòn;
 lligo al seu dit una corda
 ab un llàs escorredor,
 reso quatre parenostres,
 me 'l passo al moment pe 'l coll,
 faig un salt, y penjat quedo
 com un pernil. Al ser mort,
 diré á qui vulgui escoltarme,
 qu' he prés tal resolució
 porque tú, modista ingrata,
 m' has negat 'l teu amor.

QUIMET BORRELL.

Mal si fas, mal si no fas

Si hi ha algú que busca y troba
 ocasió de seduhir
 á una noya y per fi alcanza
 satisfer lo seu desitj,
 y després de satisferlo
 l' abandona ab algún fill,
 tothom li diu criminal,
 malhome, desvergonyit,
 infame, malvat, canalla
 y altres mots per 'quest estil.
 Mes si hi ha qui desprecia
 l' ocasió que avants he dit
 y á la noya la respecta
 fentla anar pe 'l bon camí
 porque no vol sa deshonra
 ni tampoch la de cap fill,
 no falta may qui li diga:
 tonto, llus, burro, ensopit,
 tros de quoniam, pastanaga
 y altres cosas per l' estil.

Sempre aixó en lo mon veurás
 mal si fas, mal si no fas.

E. PI FANI.

Campanadas

Lo nostre colaborador D. Amadeo Punsoda, nos ha escrit manifestantnos que va causarli gran estranyesa veure publicats en lo n.º 148 del setmanari *La Barretina* uns travalls qu' havia dirigit á LA TOMASA.

Nos diu també, que no es possible s' equivoqués al posar la direcció, porque may ha col·laborat en aquell setmanari.

Senyora *Barretina* ¿vol fer lo favor de esplicarnos com s' ha realitzat aquet miracle?

Fássiho, porque 'ns amohina
 un cas tan inesperat
 ¡un miracle! qu' en vritat,
 no 'ns cab á la *barretina*.

Segóns 'ls ministerials, Espanya marxa al *pelo*, á pesar de la qüestió de Cuba y d' altres pesars y altras qüestions.

En efecte; números cantan. ¡'Ls cambis sobre l' estranger están al 22 per cent!

¿Perqué mes probas... de la nostra... *felicitat*?

Ab aixó ja basta... Ja poden menjarse tranquilament 'l gall de Nadal... 'ls que 'n tinguin per comprarlo ..

Perque lo qu' es la inmensa majoria no tenim *galls*. .. ni gallina. ¿Ranxo y gracias!

Al últim sembla que 'l rector de la Universitat se 'n va ab *la música á otra parte*.

¡Alabat siga Deu!

Qualsevol hauria dit que 'l senyor Cassaña era de pedra, en vista de la seva *sans façon*. Perque lo qu' es la dimissió li havian demanat de mil maneres distintas, y ben demanada per cert.

Mes ell... vinga ferse 'l *suecol*!

Al últim s' ha decidit y passa á la Cort en calitat de soldat de fila.

Siga la enhorabona y... *¡paz á los muertos!*

¿Saben 'l rellotje de la plassa del Padró? No es d' or, ni de plata sisquera, per *mor* dels taruguistas, y no obstant es un rellotje *que no te preu*.

Temps enrera anava bé; la corda funcionava ab regularitat; las minuterias marcavan l' hora y no obstant de nit no 's veyia porque molts días no l' iluminavan.

La setmana passada ho va fer al revés. La llum anava divinament, 's veyan las horas ab perfecció, mes... lo rellotje no anava porque s' havia espatllat.

Y donchs ¿perqué ferli llum, dirán vostés?...

Li feyan llum perquè la gent s' adonés de que no anava y no 's deixés enganyar!

¿Com á Mataró!

La *Colla dels Fideus*, formada com saben nostres l'legidors Per la majoria dels redactors y colaboradors de setmanaris catalans, ha acordat celebrar la entrada d' Any nou ab un sopar *dels seus*, lo pròxim dimecres dia primer de Janer.

Lo punt de reunió de la *colla* serà, com de costum, lo *Cafè Español*, á las 9 de la nit.

Que aprofiti.

Alguns vehins del poble de S. Fructuós de Bages, van fer días enrera la següent juguesca:

Van jugar-se jun duro! á veure qui primer aniria y tornaria desde 'l poble á ca 'n Peret, qu' está dos kilómetros lluny, pero ab la condició de que 'l viatge devian efectuarlo nusos de pel á pel; sense cap fulla.

Lo vencedor fou un d' ells que sols va emplear 15 minuts, entre anada y vinguda.

¡Com se coneix qu' á Sant Fructuós de Bages no hi ha pares de familia!

Perque si no, 'ls agafan y 'ls portan á la presó passejant-los avants per tota la vila ensenyant la vergonya.

Lo que en mitx de tot hauria sigut un benefici pe 'l rector, perque de segur que aquest any hauria tirat trona avall un remat de parellas.

*

Una mossa del poble Sech, días enrera va ser cridada per l' arcalde de barri y amonestada severament perque segons informes dels vehins, se sabia que maltractava als seus pares.

Y tal sigué la esmena, que en arrivant á casa s' abrahoná ab sa mare, ab son pare y ab tota sa familia, resultant 'l vell, ab alguns nyanyos de tamanyo regular.

La xicota en qüestió diu que té 24 anys y no es mala ..

Apa, jovent, á veure si domeu á n' aquesta fiera per medi del matrimoni.

*

Continuém treballant de debó en la confecció del número extraordinari que tenim anunciat.

En lo text hi figurarán treballs dels millors escriptors catalans y la part artística, encarregada als dibuixants de mes sombra y salero, será de primera.

No 'ns preguntin si se 'ns ha mort l' avia, perque no trigarán gayre á donarnos la rahó.

L' esmentat número, á pesar de sas notables condicions, no costará mes que ¡¡un ral!!

¡Res, que l' Estany vol tirar la casa per la finestra!

Preguem á tots los nostres corresponsals, que no s' entretinguin á fer las demandas, perque nos hem fet tirar las cartas, y resulta que no hi haurá exemplars per qui 'n vulgui.

*

Segons telegramas particulars de Sevilla, ha obtingut un gran éxit en lo teatro de San Fernando de aquella capital, cantant *La Sonámbula*, nostre paysá lo tenor Sr. Maristany que aquest istiu debutá en lo teatro Novetats de Barcelona en la companyia Tomba.

Felicitem al Sr. Maristany per son nou triunfo.

*

La premsa clerical está que trina, perque algun periódich s' oposa á que en nom de la ciutat, 's festeji l' arribada á Barcelona del nou cardenal, bisbe de Urgell, y nosaltres creyém que 'ls orgues de sagristia no tenen rahó.

Perque si 's festeja la sort del nou purpurat, las dots diplomáticas ó la gramática parda, hem de sentar plassa d' aduladors y de idólatras del deu Exit.

Si 's celebra 'l talent ó la virtut, aquí tenim altres sacerdots tan sabis ó virtuosos com ell, verbigracia l' ilustre autor del *Sant Francesch* y ningú s' ha cuydat de ferlos' hi festas... ¡Molt al contrari!

Per lo tant lo bon nom de Barcelona s' oposa á tals festeigs, si son en lo primer concepte y si en lo segon... ¡ó tots moros ó tots cristians!

*

Un rasgo, digne d' alabar, dels nostres concejals. Diu que 'l día de Nadal van pagar ¡de la seva butxaca! un tech abundant als pobres del Assilo del Parque.

Molt enhorabona; jo 'ls aplaudeixo. Per mes que á algun

dels tals, temo que se li pot aplicar, l' epigrama tan conegut del Señor Don Juan de Robres...

*

Llegeixo que Barcelona sola ha interessat en la rifa de Nadal quatre millons y mitj de pessetas.

¡Fassim 'l favor de dirme si ab la renda de quatre millons y mitj no podria estroncarse per sempre mes la mendicitat en la ciutat comptal, y fins evitar qu' en lo sucesiu cap barceloní, tingués d' anar á captar?...

Y en cambi darrera de la grossa nos anem tornant petits... de butxaca.

¡Diguinme si aixó no es una verdadera rifada, ó mes ben dit, una burrada nostra!...

*

Que tal... ¡Com han probat las festas de Nadal?... Suposém que á aquells de nostres apreciats lectors, qu' encara 'ls hi han quedat humor y pessetas, per darse un parell de días de bona vida, las haurán passat, sense destorb... Aixís 'ls ho desitjém, com desitjém també á n' aquells altres que no las han pogut celebrar, per falta d' humor ó de diners, millor fortuna en anys successius.

De todas maneras considerém que las festas d' aquest any no poden fernos gayre bon profit, si recordém als infelissos germans, parents y coneguts, qu' han sigut portats á Cuba, en aras del patriotisme de la gent d' upá.

¡Y sobretot, á causa de 'ls desacerts dels polítichs espanyols!

Y aquestos per mes escarni son 'ls únichs qu' han pogut celebrar un Nadal espléndit á la salut del pobre país'

*

Sabém que ha sigut ventajosamente contractada per las empresas de los teatros de Mataró y Badalona, pera actuarhi hasta primers d' any, la reputada artista Srta. Pilar Arcas, coneguda per la célebre *Serpentina espanyola*.

Al felicitar á las empresas de abdos colisseus per tan valiosa contracta lo fem extensiva á sos dos respectius públichs, ab la següent que dita artista los regositjará ab son artístich y dificilísim treball.

*

Llegim que nostre amich D. Angel García, director del setmanari *Las afueras de Barcelona*, ha sigut portat als tribunals per lo Sr. Granés, autor de varias concepciones (sic) literarias entre ellas la tan asquerosa *Liga de las mujeres* y la barbaritat literaria *Dolores... de cabeza*.

Inútil creyém manifestar que destitjariam que en sa demanda lo Sr. Granés ne sortís del tot descalbrat y per lo tant nostre amich del tot victoriós.

CORRESPONDENCIA

Valentí Casas: No m' agradan.—Joan Soler: Id.—Mr. Eugón: Id.—Aguileta: Vegi lo que deya en lo número anterior á n' en Filarmónich.—Joseph Guinovart: Es defectuosa.—Amadeo Punsoda: Anirá una «astella».—R. Alonso: Está molt bé.—Salvador Bonavía: Anirá lo seu y lo del seu amich.—J. Avelta: No m' agrada prou.—Lluquet: Publicarém alguns «esclats».—R. Sala y Camps: Comensa bé y acaba malament.—Filarmónich: Esta bé.—Dr. Tranquil: Son fluixos. L' únich que m' agrada es mes vell que l' anar á peu.—Trinxarayre etc.: No va. Tenen lo defecte de no ser nous.—Empayta Boynas: Anirá.—Frederich Miret.—Te pocas incògnitas.—Noy de Lleyda: Publicarém un geroglifich.—Carlos Aluja: La poesia es fluixa. Los trenca-closcas han de ser catalans.—Joan Rocavert: Está bé.—Ramón Llei: La guardaré per un número ordinari.—Joseph M.ª Bernis: Gracias.—J. Reig E: Massa vert.—Ramón Torres: Publicarém lo segon ters de sílabas.—Pepet Vinyals: Devosté 'l primer rombo.—Teofrast Kots: No serveix.—Joseph Banús: Insertarém «Intima».

Quedan moltas cartas per contestar.

LITOGRAFIA BARCELONESA
 de Ramón Estany
 5, Sant Ramón, 5.- BARCELONA

—¡Que no has vist qu' aquest gall tenia la varola?
 ¿Quan t' ha costat?
 —Cap diner: l' hi fet corre d' una parada. Ja
 aniré a canbiarlo.
 —,Ves que no tornin á enganyartel

SECCIO DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

'L fort dolor de caixal
 que la prima dos Ramona
 sofreix, diu que quart segona
 de la nit de la total;
 li quart-tres tota la boca,
 y, pobreta, es lo primera.
 que cap prima dos-tercera
 va menjar... ¡sembla una loca!

E PI FANI.

ANÁGRAMA

Per una filla de Tot,
 Total de tot está boig
 Y sols perque la vegé
 Vestida de co.or tot.

F. R. DAS.

ROMBO

.....
 .....
 .....
 .....

Sustituir los punts per lletres de
 manera que llegits vertical y horison-
 talment, digui: 1.ª ratlla: Consonan;
 2.ª: Moned»; 3.ª: Eyna de pagé; 4.ª:
 Non d' home; 5.ª: Eyna de many»;
 6.ª: Adverbi de temps; 7.^a: Vocal.

ENRICH CLARASSÓ.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 3—Vocal.
- 1 5—Arbre.
- 1 7 3—Nom d' home.
- 4 5 4 2—Nom de dona.
- 4 4 2 6 7—Materia téxtil.
- 1 2 3 4 5—Nom d' home.
- 4 4 3 1 5 2—Mal.
- 1 2 3 4 5 6 7—Nom de dona.
- 4 4 2 3 6 2—Material de llauné.
- 1 7 3 4 7—Nom de dona.
- 4 4 3 6 2—Astre.
- 1 2 4 7—Eyna de forner.
- 7 6 2—Nom de dona.
- 4 7—Nota musical.
- 4—Xifra romana.

R. T. T.

TERS DE SILABAS

.....
 .....
 .....

Sustituir los punts per lletres de
 manera que llegits vertical y horison-
 talment, digui: 1.ª ratlla: Per tot n' hi
 he; 2.ª: Nom de dona (diminutiu); 3.ª:
 Poble catalá.

JOAN ROCAVERT.

GEROGLIFICH

X
 «La Dolores»
 C I
 O O O O O
 'LS

Pasteur, Coch, Izquierdo,
 Cardenal

ALBIX DE LA SELVA.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO 381
 Xarada-carta.—En - tre - vis - ta.
 Geroglifich.—Per saltants d aygua las
 cascadas.